

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa S.
Spółki Jawnej w S.
przeciwko M. W. i A. W.
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 stycznia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 września 2018 r., sygn. akt I AGa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 11 250 (jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony powodowej S. sp. jawnej w S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 19 września 2018 r., sygn. akt I AGa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie, dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarga kasacyjna została oparta na naruszeniu prawa procesowego, tj. art. 386 § 1, ewentualnie § 4 k.p.c., przez ich niezastosowanie; art. 2, 45 i 175 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 381, 382 oraz art. 227, 207 §6, 217 § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. polegające na oddaleniu i pominięciu zgłoszonych przez stronę powodową wniosków dowodowych zmierzających do ustalenia istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, a to wniosków o: dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wartości robocizny, cen rynkowych za wykonanie prac przy budowie domu pozwanych w G. przy ul. T. i wartości materiałów budowlanych użytych do budowy; zobowiązanie pozwanego A. W. do przedstawienia historii swoich rachunków bankowych za okres od dnia 31 stycznia 2011 r. na okoliczność, iż w historii rachunków bankowych pozwanego znajduje się

odzwierciedlenie kwot pieniężnych jakie wpłacał w gotówce przedstawiciel powodowej spółki M. G. pozwanemu A. W. , a kwoty te są uwidocznione w odręcznych zapiskach prowadzonych przez A. W. ; dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia rzeczywistej, rynkowej wartości następujących lokali mieszkalnych według wartości z chwili ich wyodrębnienia, tj. lokali w apartamentowcu w W. o nr A13, A35, A39 A40, A41, A46 A47, A48, A50, B35, wyodrębnionych na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) oraz wartości lokalu nr 35 położonego w G. przy ul. C., podczas gdy zawnioskowane dowody miały na celu ustalenie faktów istotnych dla sprawy, w, szczególności wysokości wierzytelności przysługującej powodowej spółce w stosunku do pozwanych, a przedstawionej do potrącenia z wierzytelnością pozwanych, a nadto historia rachunków bankowych pozwanego mogła potwierdzić, że odręczne zapiski pozwanego obrazują rzeczywiste wpłaty gotówkowe dokonywane przez przedstawiciela powodowej spółki i w tym kontekście wnioskowane dokumenty mogły mieć wpływ na ocenę zeznań stron, podobnie jak wnioskowany dowód o opinię biegłego, mogły dowieść, że mieszkania sprzedawane były znajomym i rodzinie pozwanego po zaniżonych cenach, co także było elementem zapłaty kwot wynikających z aktu notarialnego stanowiącego tytuł wykonawczy.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżąca oparła na przesłance, uregulowanej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK

589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

W świetle pisemnych motywów rozstrzygnięcia przedstawionych przez Sąd drugiej instancji, brak podstaw do przyjęcia, że strona powodowa wykazała, iż zaskarżony wyrok jest oczywiście nieprawidłowy w powyższym rozumieniu.

W stanie faktycznym sprawy, za wyjściową podstawę rozliczeń pomiędzy stronami powstałymi w ramach ich współpracy gospodarczej, Sądy obu instancji przyjęły porozumienie zawarte w akcie notarialnym z dnia 29 sierpnia 2013 r., w którym strony złożyły oświadczenia o rozwiązaniu umowy zawartej w formie aktu notarialnego z dnia 31 maja 2011 r. i określiły wartość wzajemnych zobowiązań. Rozliczenia dotyczyły zobowiązań wynikających z przedwstępnej umowy sprzedaży i umowy przeniesienia własności z dnia 31 stycznia 2011 r., umowy przedwstępnej ustanowienia odrębnej własności lokali i ich sprzedaży z dnia 31 maja 2011 r., zmienionej aneksem z dnia 2 kwietnia 2012 r. Strony przyjęły, że całkowita wysokość wierzytelności pozwanych w stosunku do strony powodowej wynosi 6 858 210,71 zł. Dalej oświadczyły, że kwota 843 412,88 zł obejmująca część ceny sprzedanych działek i wynagrodzenia za częściowe rozwiązanie umowy przedwstępnej została przez stronę powodową zapłacona, a kwota 700 000 zł zostanie potrącona z inną wierzytelnością, którą strona powodowa posiada wobec pozwanych z tytułu przeniesienia na nich własności lokali nr A39 i A40. M. G. działający w imieniu strony powodowej zobowiązał się w tym akcie notarialnym również do zapłacenia pozwanym kwoty 765 487,55 zł do dnia 30 września 2013 r., a w razie opóźnienia w zapłacie tej kwoty strona powodowa zobowiązała się do zapłaty odsetek w wysokości 12% od dnia 1 października 2013 r. Ponadto strony zgodnie oświadczyły, że pozostała do zapłaty cena, nie licząc odsetek wynosi 4 549 310,28 zł, zaś wysokość odsetek za zwłokę 1 364 793,08 zł. Ostatecznie strona powodowa zobowiązała się do zapłaty pozwanym kwoty 5 914 310,08 zł tytułem części ceny sprzedanych działek i odsetek za zwłokę w ratach: cztery po 1 200 000 zł odpowiednio do dnia 31 października 2013 r., 30 listopada 2013 r., 31

grudnia 2013 r. oraz 31 stycznia 2014 r. i jedną w kwocie 1 114 103,36 zł płatną do dnia 28 lutego 2014 r., z odsetkami w razie opóźnienia w wysokości 12% w skali roku. Jednocześnie strona powodowa poddała się rygorowi egzekucji co do obowiązku zapłaty kwot 765 487,55 zł i 5 914 103,36 zł z odsetkami za opóźnienie.

W związku z nieregulowaniem przez stronę powodową w uzgodnionych terminach należności, pozwani po uzyskaniu klauzuli wykonalności wszczęli egzekucję świadczenia w wysokości 5 320 657,80 zł.

Dalej Sądy ustaliły, że na poczet wykonania zobowiązań objętych aktem notarialnym z dnia 29 sierpnia 2013 r. strona powodowa, w okresie od 30 września 2013 r. do 12 sierpnia 2015 r., tytułem „zwrotu zapłaty” za mieszkania i miejsce postojowe w W. , wpłaciła na konto pozwanych kwoty w łącznej wysokości 1 361 933,11 zł. Ponadto tytułem nabycia działki na H. wpłaciła łączną kwotę 1 009 500 zł. Z kolei pozwany wystawił powódce noty odsetkowe zgodnie z treścią w/wym aktu notarialnego w łącznej kwocie 309 445,56 zł.

Sądy obu instancji ustaliły, że ogółem na poczet spłaty należności wynikających z aktu notarialnego z dnia 29 sierpnia 2013 r. powódka zapłaciła pozwanym 1 418 732,40 zł. Następnie Sądy meriti zaliczyły kwotę 1 358 930,11 zł na poczet należności głównej w wysokości 765 487,55 zł (jako najdalej wymagalnej), a pozostałą część stanowiącą różnicę pomiędzy tymi kwotami zaliczyły na poczet części pierwszej raty. Natomiast różnica pomiędzy kwotami 1 418 732,40 zł i 1 358 930,11 zł, tj. 59 799,29 zł została zaliczona na odsetki od należności w kwocie 765 487,55 zł oraz od uregulowanej części pierwszej raty, w wysokości 593 445,56 zł. Należność w kwocie 765 487,55 zł strona powodowa w zakresie kwoty 493 554,44 zł zapłaciła z opóźnieniem, a odsetki od tej kwoty naliczone zgodnie z aktem notarialnym wyniosły 28 309,12 zł. Pozostała kwota stanowiąca różnicę pomiędzy w/wym kwotą 58 799,29 zł i kwotą 28 309,12 zł, tj. 31 490,13 zł została zaliczona na poczet części odsetek umownych naliczonych od pierwszej raty w kwocie 1 200 000 zł za okres od dnia 1 listopada 2013 r. do dnia 28 marca 2014 r.

Sądy szczegółowo wyjaśniły przyczyny pominięcia wskazanych w skardze kasacyjnej dowodów oraz odniosły się do wartości dowodowej prywatnych zapisów

pozwanego. Podkreśliły, że stosownie do art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Ustaliły też, że wszelkie rozliczenia między stronami były potwierdzane dokumentami księgowymi, zaś strona powodowa nie przekazywała pozwanemu kwot w gotówce za pośrednictwem osób trzecich. Ponadto zwrócono uwagę, że strona powodowa nie wykazała, by istniało pomiędzy stronami porozumienie co do zaliczenia na poczet należności objętej aktem notarialnym z 29 sierpnia 2013 r. ewentualnej różnicy pomiędzy ceną rynkową a ceną ustaloną w aktach notarialnych obejmujących sprzedaż lokali przez powodową spółkę na rzecz znajomych i krewnych pozwanych. W konsekwencji zbędne okazało się powoływanie biegłego sądowego na okoliczność wartości rynkowej tych lokali. Za wybudowanie na rzecz pozwanych domu mieszkalnego przy ul. T. w G., strona powodowa otrzymała wynagrodzenie w kwocie 214 000 zł zgodnie z wystawioną przez nią fakturą nr [...] /2010 z dnia 23 grudnia 2010 r. (k. 515).

W konsekwencji, skoro nie zostało wykazane przez stronę powodową źródło zobowiązania pozwanych, do zaliczenia na poczet określonego w akcie notarialnym zobowiązania strony powodowej, co do którego poddała się egzekucji, należności przedstawionych przez stronę powodową do potrącenia, to nie było podstaw do dopuszczenia wnioskowanego dowodu z opinii biegłego w celu oszacowania wartości wymienionych wyżej lokali oraz wartości rynkowej robocizny i wartości materiałów budowlanych użytych do budowy domu przy ul. T. w G..

Ubocznie należy podnieść, że dom przy ul. T. został rozliczony fakturą z końca 2010 r., zaś wspomniany akt notarialny został sporządzony po ponad dwa i pół roku, a zatem gdyby z tego tytułu strony miały nieuregulowane zobowiązania, to zapewne znalazłoby to w tym akcie odzwierciedlenie, bądź w innym dokumencie. Trzeba też zauważyć, że strony wielokrotnie modyfikowały swoje zobowiązania i czyniły to poprzez akty notarialne, jak również pozwani regulując częściowo swoje zobowiązania objęte aktem notarialnym z sierpnia 2013 r. określali tytuł zapłaty, co wynika z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych przyjętych przez Sąd drugiej instancji za podstawę rozstrzygnięcia (art. 398¹² § 2 k.p.c.). Strona powodowa nie wyjaśniła z jakich przyczyn, pomimo stwierdzenia wysokości zadłużenia w akcie notarialnym, reagowała część zobowiązań pozaksięgowo. Poza

tym, jeśli wpłaty przez nich dokonywane na poczet tych zobowiązań miałyby wynikać z rachunku bankowego pozwanego, to przecież strona powodowa musiałaby być w posiadaniu dokumentów księgowych i bankowych, które potwierdzałyby te wpłaty. Wprawdzie strona powodowa twierdzi, że operacje te były dokonywane pozaksięgowo, ale nie przedstawia skąd pochodziły ewentualne środki pieniężne, które pozaksięgowo były wpłacane pozwanym. Jeśli miałyby być to środki z rachunku bankowego strony powodowej, to powinna istnieć dokumentacja potwierdzająca jedynie fakt pobrania tych środków przez osobę, która miałaby je dalej przekazać pozwanym. Z kolei, jeżeli miałyby być to środki nie pochodzące z rachunku bankowego strony pozwanej, to w pierwszym rzędzie należało wykazać posiadanie tych środków. Dopiero wykazanie, iż strona powodowa w ogóle posiadała tego rodzaju środki otwierałoby możliwość powiązania faktu istnienia tych środków z ich wpłatą, pozaksięgowo, na rzecz pozwanych, ale sama przez się nie stanowiłaby jeszcze dostatecznej podstawy do powiązania istnienia środków z ich faktyczną wpłatą na rzecz pozwanych.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej, tj. § 2 pkt 8 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800, ze zm.) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1668).

jw